

รายงานบทวิเคราะห์ การจัดทำสัญญาการค้าเสรีที่เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ

ไตรมาสที่ 2/2567
(เมษายน - มิถุนายน 2567)

กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

สารบัญ

หน้า

การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านแรงงาน: ความพร้อมของไทย
เพื่อรองรับการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง ไทย – สหภาพยุโรป
ตอนที่ 3: กรณีศึกษาการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง สหภาพยุโรป - สิงคโปร์

บทสรุปผู้บริหาร

3

บทนำ

4

การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านด้านแรงงานจากกรณีศึกษา
ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์

1. ที่มาของข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์

5

2. ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลไกการดำเนินงาน
การติดตามและประเมินผล ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรป
และสิงคโปร์

6

3. ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและบริการ ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง
สหภาพยุโรปและสิงคโปร์

8

4. ข้อบทสรุปการถอดบทเรียนกรณีศึกษาของสิงคโปร์ (lesson learned from
a case study) และข้อเสนอแนะ

11

**การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติฐานแรงงาน: ความพร้อมของไทย
เพื่อรองรับการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง ไทย - สหภาพยุโรป**

**Trade, Sustainable Development and Labour Dimension: Thailand's Readiness
to Pursue a Prospective Thailand - EU Free Trade Agreement**

**ตอนที่ 3: กรณีศึกษาการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี
ระหว่าง สหภาพยุโรป - สิงคโปร์**

รายงานบทวิเคราะห์

กองเศรษฐกิจการแรงงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

<https://citly.me/KaBxc>

บทสรุปผู้บริหาร

การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านแรงงาน: ความพร้อมของไทย
เพื่อรองรับการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง ไทย - สหภาพยุโรป

ตอนที่ 3: กรณีศึกษาการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง สหภาพยุโรป - สิงคโปร์

FTA EU - สิงคโปร์ เป็นข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุนฉบับแรกระหว่าง EU กับประเทศในกลุ่มอาเซียน
มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 พ.ย. 62

ข้อบทที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านแรงงาน

ข้อบทที่ 12 การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (TSD)

- องค์ประกอบของข้อบทที่ 12 TSD ภายใต้ FTA EU - สิงคโปร์ ทั้งบทบัญญัติที่มีผลผูกพัน การปฏิบัติตาม ILO การกำหนดกลไกการดำเนินงาน ฯลฯ ไม่ได้แตกต่างจากข้อบทที่ 13 TSD ของเกาหลีใต้มากนัก โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินการตามข้อผูกพัน TSD ที่เข้มงวด
- การประชุมคณะกรรมการ TSD ครั้งที่ 2 เมื่อ 22 มี.ค. 66 EU เล็งเห็นถึงความมุ่งมั่นของสิงคโปร์ ในการดำเนินการด้านการค้าและแรงงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน สรุปได้ 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การออกวีซ่าทำงานแบบใหม่ **Overseas Networks & Expertise หรือ ONE Pass** เป็นหนึ่งในการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายด้านแรงงานของสิงคโปร์ ที่นอกจากจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหขาดแคลนแรงงานในบางสาขาที่จำเป็นแล้ว ยังถือเป็นการสร้างสภาวะที่เหมาะสมในการเปิดโอกาสสำหรับธุรกิจ EU ให้เข้ามาลงทุนในสิงคโปร์มากขึ้นซึ่งเป็นการเอื้อผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย

2) การให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO ปัจจุบันสิงคโปร์ได้ให้อนุสัญญาพื้นฐาน ILO เพิ่มเติม 2 ฉบับ (ฉบับที่ 155 และ 187) ยิ่งเหลือ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 87, 105 และ 111) ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการที่สิงคโปร์ยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาที่เหลือ อาจเป็นช่องว่างให้ EU นำมาเป็นประเด็นข้อเรียกร้องได้ ในภายหลังเช่นเดียวกับกรณีพิพาทที่เคยเกิดขึ้นกับเกาหลีใต้

ข้อบทที่ 8 การค้าและบริการ

- ข้อบทที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการค้าและบริการมีพื้นฐานอยู่บนความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) ภายใต้ WTO ซึ่งการค้าและบริการไม่ได้เกี่ยวข้องแค่การลงทุนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ ภายใต้ "รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (presence of natural persons)"

• การเปิดตลาดการค้าจะมีกลไกที่เรียกว่า "ตารางข้อผูกพัน" ที่ภาคีทั้งสองฝ่ายจะต้องเจรจาในการเลือกใช้แนวทางกำหนดรูปแบบการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดการค้าและบริการ โดย EU และสิงคโปร์ตกลงที่จะเลือกใช้แนวทางการเปิดเสรีในรูปแบบ Positive list approach ที่ทั้งสองฝ่ายระบุสาขาที่ต้องการเปิดเสรีพร้อมทั้งมีผลผูกพันในสาขาที่ระบุไว้

• การศึกษาพบว่า การเปิดตลาดการค้าและบริการภายใต้รูปแบบที่ 4 สิงคโปร์ยังไม่เปิดกว้างในบางสาขาอาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมในบางประการ เช่น การเปิดเสรีในบางสาขาขัดต่อกฎหมายภายในประเทศที่ไม่อนุญาตให้คนต่างชาติทำงานบางอาชีพที่สวอนไว้ให้คนในชาติเท่านั้น เป็นต้น ขณะที่ EU มีการเปิดตลาดในหลายสาขามากกว่าสิงคโปร์ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละประเทศในสหภาพยุโรป เช่น สัญชาติ ประสบการณ์การทำงาน ฯลฯ ตามประเภทของบุคลากรที่เคลื่อนย้าย

การค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติด้านแรงงาน: ความพร้อมของไทย
เพื่อรองรับการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง ไทย – สหภาพยุโรป
Trade, Sustainable Development and Labour Dimension: Thailand's Readiness
to Pursue a Prospective Thailand - EU Free Trade Agreement

ตอนที่ 3: กรณีศึกษาการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง สหภาพยุโรป – สิงคโปร์
Part III: A Case Study of the EU and Singapore Free Trade Agreement

บทนำ

บทความตอนที่แล้วได้นำเสนอกรณีศึกษาการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่าง สหภาพยุโรป – เกาหลีใต้ (EU – South Korea FTA: EUKFTA) ซึ่งเป็นข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศฉบับแรกที่สหภาพยุโรปลงนามกับประเทศคู่ภาคีในทวีปเอเชีย และเป็นข้อตกลงฯ ฉบับแรกของสหภาพยุโรปที่ได้ผนวกบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Trade and Sustainable Development: TSD) ในมิติมาตรฐานแรงงานและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานแรงงานนั้น ทั้งสหภาพยุโรปและเกาหลีใต้มีข้อผูกพันประการหนึ่งภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรี คือ การปฏิบัติตามพันธกิจในฐานะสมาชิกองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) ได้แก่ การปฏิบัติตามปฏิญญาว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานซึ่งครอบคลุม 1) เสรีภาพในการสมาคมในการรวมตัวและการเจรจาต่อรองร่วม 2) การขจัดการใช้แรงงานบังคับหรือการเกณฑ์แรงงานทุกรูปแบบ 3) การขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก และ 4) การขจัดการเลือกปฏิบัติทางจ้างงานและอาชีพ ซึ่งครอบคลุมอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO จำนวน 8 ฉบับ¹

หลังจากข้อตกลง EUKFTA มีผลบังคับใช้ได้เพียงสามปี ประเด็นด้านแรงงานได้กลายเป็นจุดเริ่มต้นของข้อพิพาทระหว่างทั้งสองฝ่าย โดยสหภาพยุโรปมีข้อเรียกร้องต่อเกาหลีใต้เกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อผูกพันการพัฒนาอย่างยั่งยืนภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีฯ 2 ประการ คือ 1) ความไม่สอดคล้องของบทบัญญัติหลายประการในรัฐบัญญัติการปรับปรุงสภาพแรงงานและแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2540 ของเกาหลีใต้กับพันธกรณีภายใต้ข้อตกลงฯ และ 2) เกาหลีใต้ยังไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างเพียงพอเพื่อให้สัตยาบันอนุสัญญาแรงงานพื้นฐานที่เหลือจำนวน 4 ฉบับ (ฉบับที่ 29, 105, 87 และ 98)² อย่างไรก็ตาม ข้อพิพาทดังกล่าวสามารถระงับไปได้ด้วยกลไกแก้ไขข้อพิพาท (Dispute settlement) ภายใต้ข้อบทว่าด้วยการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยการหารือระหว่างหน่วยงานภาครัฐของภาคีทั้งสองฝ่าย (Government consultations) และการดำเนินงานของคณะผู้เชี่ยวชาญสองฝ่าย (Panel of experts)

¹ อนุสัญญาพื้นฐานของ ILO จำนวน 11 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว ค.ศ. 1948, ฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง ค.ศ. 1949, ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930, ฉบับที่ 105 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ ค.ศ. 1957, ฉบับที่ 138 ว่าด้วยอายุขั้นต่ำ ค.ศ. 1973, ฉบับที่ 182 ว่าด้วยรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก ค.ศ. 1999, ฉบับที่ 100 ว่าด้วยค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน ค.ศ. 1951 และ ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) ค.ศ. 1958 และในที่ประชุมใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ 110 เมื่อปี 2565 (ค.ศ. 2022) ได้รับรองข้อมติการเพิ่มอนุสัญญาพื้นฐานอีก 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 155 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 1981 และกรอบการส่งเสริมอนุสัญญาฉบับที่ 187 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006

² ต่อมาเกาหลีใต้ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานเพิ่มเติม จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930, ฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว ค.ศ. 1948 และฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและการร่วมเจรจาต่อรอง ค.ศ. 1949 เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2564 (ค.ศ. 2021)

ดังนั้น เพื่อให้มีกรณีศึกษาในมิติที่หลากหลายรายงานบทวิเคราะห์การจัดทำสัญญาการค้าเสรีที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศประจำไตรมาส 2/2567 (เมษายน - มิถุนายน 2567) ฉบับนี้จะนำเสนอกรณีศึกษาของสิงคโปร์หนึ่งในประเทศคู่ค้ารายใหญ่ที่ได้จัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปเพื่อประโยชน์ในการศึกษาโอกาสและความท้าทายที่ประเทศไทยอาจจะต้องเผชิญจากการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปในอนาคต โดยบทวิเคราะห์ประกอบด้วยหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านแรงงาน ดังนี้

- 1) ที่มาของข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์
- 2) ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลไกการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์
- 3) ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและบริการ ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์
- 4) บทสรุปการถอดบทเรียนกรณีศึกษาของสิงคโปร์ (lesson learned from a case study) และข้อเสนอแนะ

1. ที่มาของข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore) หรือประเทศสิงคโปร์ เป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีขนาดพื้นที่เล็กที่สุดและมีประชากรเพียง 5.93 ล้านคน แต่กลับเป็นประเทศที่มีความเจริญ มั่งคั่งทางเศรษฐกิจมากที่สุด เนื่องจากความได้เปรียบในเรื่องที่ตั้งของประเทศและควมมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมือง ประกอบกับสิงคโปร์พยายามสร้างปัจจัยต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยหนึ่งในปัจจัยสำคัญของตลาดการค้าสิงคโปร์ คือ การจัดทำความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) กับต่างประเทศทั้งในรูปแบบทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อเปิดเสรีด้านการค้าทั้งสินค้าและบริการ รวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน การจัดทำการค้าเสรียังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและอำนาจต่อรองทางการค้าแก่สิงคโปร์ ซึ่งมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศเป็นหลัก ทั้งยังเป็นการสร้างพันธมิตรด้านเศรษฐกิจและสร้างฐานการขยายการค้า การลงทุน และการเปิดตลาดกับประเทศหรือกลุ่มประเทศที่ห่างไกล (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในสิงคโปร์, n.d.)

สำหรับสหภาพยุโรป สิงคโปร์ถือเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับที่ 14 และเป็นคู่ค้ารายแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (European commission, n.d.) ด้วยความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและเปิดรับต่อความหลากหลาย ตลอดจนมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีของสิงคโปร์ ส่งผลให้สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการลงทุนจากสหภาพยุโรปสูงเป็นอันดับ 1 ในอาเซียน (สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์, 2562) ด้วยเหตุนี้การจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีในครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจของทั้งสองฝ่าย ย้อนกลับไปในปี 2549 คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) กำหนดให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การเจรจาข้อตกลงการค้าระดับภูมิภาค (Regionalism) กับอาเซียนได้เริ่มต้นขึ้นในปี 2550 แต่ต่อมาในปี 2552 ทั้งสองฝ่ายก็ได้ตกลงที่จะหยุดพักการเจรจาชั่วคราวและปรับแนวทางการเจรจาเป็นแบบทวิภาคี (Bilateralism) กับประเทศสมาชิกอาเซียนแทน (European commission, n.d.) เนื่องจากทั้งสองฝ่ายเห็นว่าการเจรจามีพัฒนาการค่อนข้างช้า ฝ่ายสหภาพยุโรปมีปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ ในขณะที่สมาชิกอาเซียนยังมีความแตกต่างในระดับการพัฒนาทำให้มีปัญหาเรื่องการเปิดตลาดสินค้าและบริการ ที่อาเซียนไม่สามารถตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของสหภาพยุโรปได้ ซึ่งประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปได้เห็นชอบอย่างเป็นทางการให้เปลี่ยนแนวทางการเจรจาเป็นแบบทวิภาคีกับประเทศสมาชิกอาเซียน 3 ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2565) เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นการเจรจาจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ (The European Union – Singapore Free Trade Agreement: EUSFTA) อย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี 2553

ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ฉบับนี้ เป็นข้อตกลงด้านการค้าและการลงทุน ฉบับแรกระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศในกลุ่มอาเซียน มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 โดยข้อตกลงดังกล่าวจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ ได้แก่ ด้านการค้า (FTA) และการคุ้มครองการลงทุน (Investment Protection Agreement: IPA) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือและพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจให้สหภาพยุโรปและสิงคโปร์ ถือเป็นข้อตกลงสมัยใหม่ที่มีรายละเอียดครอบคลุมทั้งมาตรการด้านภาษีและที่ไม่ใช่ภาษี รวมถึงความเชื่อมโยงกับมิติด้านแรงงานที่ถูกผนวกรวมไว้ในข้อบทภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีฯ ที่ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะปฏิบัติตาม เช่นเดียวกับข้อตกลงการค้าเสรีที่สหภาพยุโรปจัดทำร่วมกับเกาหลีใต้ที่คณะผู้จัดทำได้มีการนำเสนอไปแล้วในฉบับก่อนหน้า โดยข้อตกลงฉบับนี้จะเป็นอีกหนึ่งต้นแบบข้อตกลงสมัยใหม่ที่จะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศไทยในการวางแนวทางการเจรจา กับสหภาพยุโรป ในด้านแรงงาน ตลอดจนการดำเนินการภายหลังจากที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและไทย มีผลบังคับใช้แล้ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของข้อตกลงฯ ในอนาคต

2. ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน กลไกการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์

2.1 ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป็นที่ทราบกันดีว่าข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Trade and Sustainable Development: TSD) ในมติมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม เป็นหนึ่งในข้อบทใหม่ที่สหภาพยุโรปใช้ในการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศต่าง ๆ ภายหลังจากที่เคยมีการผนวกข้อบทดังกล่าวไว้ในข้อตกลงการค้าเสรีกับเกาหลีใต้เป็นฉบับแรก โดยถือเป็นต้นแบบของความตกลงที่สหภาพยุโรปได้นำไปใช้เจรจากับประเทศสิงคโปร์ และได้บรรจุไว้ในข้อบทที่ 12 ว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของข้อตกลงฯ ทำให้องค์ประกอบของข้อบทดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติที่มีผลผูกพัน การปฏิบัติตามอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ การบังคับใช้กฎหมายแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการกำหนดกลไกการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลไม่ได้แตกต่างจากข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืนของเกาหลีใต้มากนัก โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีการบังคับใช้กฎหมายและดำเนินการตามข้อผูกพัน TSD ที่เข้มงวด

2.2 การติดตามและประเมินผลภายใต้ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายหลังจากที่ข้อตกลงระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์มีผลบังคับใช้

นับตั้งแต่ที่ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์มีผลบังคับใช้ ทั้งสองฝ่ายได้มีการประชุมหารือเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินงานด้านการค้าและแรงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นหนึ่งในการดำเนินการภายใต้ข้อบทที่ 12 TSD ที่ทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะให้ความร่วมมือด้านแรงงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของข้อตกลงฉบับนี้ ทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านต่างๆ เช่น กฎหมายและแนวปฏิบัติด้านแรงงาน การจัดการข้อพิพาทด้านแรงงาน การส่งเสริมการให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐาน ILO ฯลฯ การดำเนินการที่ผ่านมาทั้งสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ได้มีการประชุมหลัก 2 เวที ได้แก่ 1) การประชุมหารือกลุ่มที่ปรึกษาภายในประเทศของตนเอง (Domestic Advisory Group(s): DAGs) เป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ข้อบทที่ 12 TSD เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อบทดังกล่าว ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือของภาคีทั้งสองฝ่าย และ 2) การประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการค้าและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (The Committee on Trade and Sustainable Development: CTSD) เป็นการประชุมติดตามผลการดำเนินงานของภาคีทั้งสองฝ่ายภายใต้ข้อบทที่ 12 TSD โดยมีเจ้าหน้าที่ระดับสูงในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่ายเข้าร่วมการประชุม

ครั้งล่าสุดในการประชุมคณะกรรมการ TSD ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2566 สหภาพยุโรป ได้เล็งเห็นถึงความพยายามและความมุ่งมั่นของสิงคโปร์ ในการขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการค้าและแรงงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปได้ 2 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การออกวีซ่าทำงานแบบใหม่ Overseas Networks & Expertise หรือ ONE Pass

ในปี 2565 กระทรวงแรงงานสิงคโปร์มีการเปิดตัวโครงการที่มีชื่อว่า “Overseas Networks & Expertise หรือ ONE Pass” เป็นหนึ่งในการดำเนินการเพื่อตอบสนองนโยบายด้านแรงงานของสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2566 กระทรวงแรงงานสิงคโปร์ได้เริ่มการออกบัตรอนุญาตทำงานแบบใหม่ หรือ ONE Pass สำหรับผู้มีความสามารถระดับสูงในทุกอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเสมือนวีซ่าทำงานอายุ 5 ปี โดยผู้ถือบัตร จะสามารถทำงานให้กับบริษัทหลายแห่งในสิงคโปร์ในเวลาเดียวกันได้ด้วย เงื่อนไขคุณสมบัติที่สำคัญ คือ ผู้สมัครจะต้องมีรายได้อย่างน้อย 30,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน หรือมีความสามารถโดดเด่นในด้านธุรกิจ วิทยาศาสตร์ วิชาการ ศิลปะหรือกีฬา เพื่อเสริมความแข็งแกร่งให้สิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางแรงงานทักษะสูงระดับโลก เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็ก และมีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพาการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศเป็นหลัก โครงการดังกล่าวจะช่วยให้สิงคโปร์พัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ บุคลากรที่มีความสามารถและทักษะสูงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่บริษัทต่าง ๆ จะตัดสินใจเลือกมาลงทุนในสิงคโปร์ 2) การเติมเต็มและพัฒนาความสามารถของบุคลากรในสิงคโปร์ โดยเฉพาะในด้านที่ขาดแคลน เช่น นักวิทยาศาสตร์ AI บุคคลที่มีทักษะสูงด้านวิชาการ เทคโนโลยี รวมทั้งด้านศิลปะและบันเทิง และ 3) การเสริมสร้างระบบนิเวศในการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อบุคลากรในประเทศ โดยจะเกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์, 2566)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้สิงคโปร์กลายเป็นศูนย์กลางทางการเงินและการค้าระดับโลก คือการมีบุคลากรศักยภาพสูงทั้งในประเทศและการดึงดูดบุคคลที่มีความสามารถจากต่างประเทศเข้าสู่ตลาดแรงงานในประเทศ การออกวีซ่าทำงานดังกล่าวนอกจากจะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานในบางสาขาที่จำเป็นของสิงคโปร์แล้ว ยังถือเป็นการสร้างสถานะที่เหมาะสมในการเปิดโอกาสสำหรับธุรกิจในสหภาพยุโรปให้เข้ามาลงทุนในสิงคโปร์มากขึ้น ซึ่งเป็นการเอื้อผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย

2) การให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)

สิงคโปร์ได้มีการนำเสนอความคืบหน้าเกี่ยวกับการดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความคืบหน้าการดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐาน ILO ของสิงคโปร์

อนุสัญญา ที่อยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบัน	อนุสัญญา ล่าสุดที่ให้สัตยาบัน	หมายเหตุ
1) อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน ค.ศ. 1948	1) อนุสัญญาฉบับที่ 155 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 1981	- สิงคโปร์เคยให้สัตยาบันอนุสัญญาฉบับที่ 105 เมื่อปี 2508 (ค.ศ. 1965) แต่ปัจจุบันไม่มีผลบังคับใช้ เนื่องจากสิงคโปร์ได้บอกเลิกการให้สัตยาบันไปเมื่อวันที่ 19 เม.ย. 22
2) อนุสัญญาฉบับที่ 105 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ ค.ศ. 1957	2) กรอบการส่งเสริมอนุสัญญาฉบับที่ 187 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006	

อนุสัญญาที่อยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบัน	อนุสัญญาล่าสุดที่ให้สัตยาบัน	หมายเหตุ
3) อนุสัญญาฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) ค.ศ. 1958		- ในที่ประชุมใหญ่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ 110 เมื่อปี 2565 (ค.ศ. 2022) ได้รับรองข้อมติการเพิ่มอนุสัญญาพื้นฐานอีก 2 ฉบับ ได้แก่ อนุสัญญาฉบับที่ 155 และกรอบการส่งเสริมอนุสัญญาฉบับที่ 187

ที่มา: European Commission, n.d.

รวบรวมข้อมูลโดยกลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ กองเศรษฐกิจการแรงงาน

การให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 155 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 1981 และกรอบการส่งเสริมอนุสัญญาฉบับที่ 187 ว่าด้วยความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ค.ศ. 2006 ที่ได้รับการยกระดับให้เป็นหลักการพื้นฐานและสิทธิในการทำงานใหม่ของ ILO เมื่อปี 2565 นั้น ได้สะท้อนให้เห็นว่าสิงคโปร์มีความตระหนักถึงสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพของแรงงาน ตลอดจนการคุ้มครองแรงงานจากการเจ็บป่วย โรค และการบาดเจ็บที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในวาระการทำงานที่มีคุณค่า (Decent Work) สำหรับทุกคนของ ILO และเป็นหนึ่งในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของข้อบทที่ 12 TSD ภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีฯ

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลข้างต้นพบว่ายังมีอนุสัญญาพื้นฐานของ ILO จำนวน 3 ฉบับที่สิงคโปร์ยังไม่ได้มีการให้สัตยาบัน คือ อนุสัญญาฉบับที่ 87 ว่าด้วยเสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวกัน ค.ศ. 1948 และอนุสัญญาฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติ (การจ้างงานและอาชีพ) ค.ศ. 1958 ส่วนอนุสัญญาฉบับที่ 105 ว่าด้วยการยกเลิกแรงงานบังคับ ค.ศ. 1957 สิงคโปร์ได้ให้สัตยาบันไปเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2508 แต่ได้มีการบอกเลิกการให้สัตยาบันไปเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2522 ซึ่งมีข้อสังเกตว่าการที่สิงคโปร์ยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐานฉบับดังกล่าว อาจเป็นช่องว่างที่เปิดโอกาสให้สหภาพยุโรปสามารถนำมาเป็นประเด็นข้อเรียกร้องสิงคโปร์ได้ในภายหลัง เช่นเดียวกับกรณีพิพาทที่เคยเกิดขึ้นกับเกาหลีใต้

3. ข้อบทว่าด้วยเรื่องการค้าและบริการ ในข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์

ประเด็นด้านแรงงานภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ นอกจากจะถูกผนวกรวมไว้ในข้อบทที่ 12 TSD แล้วนั้น ยังมีความเกี่ยวข้องกับ “ข้อบทที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการค้าและบริการ (Trade in Service)” ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services: GATS) ที่มีการบังคับใช้ในปี 2538 ภายใต้องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) โดยได้มีการนิยามความหมายการค้าและบริการจำแนกออกเป็น 4 รูปแบบ (Mode) ได้แก่

- **รูปแบบที่ 1 การบริการข้ามพรมแดน (cross – border supply):** การให้บริการข้ามพรมแดนผ่านสื่อ จากพรมแดนของประเทศหนึ่งไปสู่พรมแดนของอีกประเทศที่เป็นลูกค้า โดยผู้ให้บริการไม่ต้องปรากฏตัวอยู่ในประเทศลูกค้า สามารถให้บริการโดยติดต่อสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือติดต่อผ่านการประชุมทางไกล (Teleconference) เช่น คนไข้ชาวไทยขอคำปรึกษาจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจากยุโรป

- **รูปแบบที่ 2 การบริโภคในต่างประเทศ (consumption abroad):** การให้บริการที่เกิดขึ้นจากผู้รับบริการไปใช้บริการที่ต่างประเทศ โดยอาศัยการเคลื่อนย้ายของผู้บริโภคเป็นเงื่อนไขสำคัญ เช่น ผู้ป่วยชาวไทยเดินทางออกนอกประเทศเพื่อไปรับการรักษาในสถานพยาบาลในสหภาพยุโรป

- **รูปแบบที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (commercial presence):** การให้บริการในลักษณะการเข้าไปลงทุนจัดตั้งหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการลูกค้าในต่างประเทศ เช่น การจัดตั้งสาขาสำนักงานตัวแทนหรือบริษัท

- **รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (presence of natural persons):** การเข้าไปทำงานประกอบอาชีพในต่างประเทศของบุคคลธรรมดาเป็นการชั่วคราว เช่น แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญจากยุโรปเดินทางมาไทยเพื่อให้คำปรึกษาหรือบริการแก่ผู้ป่วยชาวไทย (สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา, 2563)

หลักการเปิดตลาดการค้าบริการภายใต้ข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ได้สะท้อนหลักการของการเปิดตลาดภายใต้กรอบของความตกลง GATS โดยมุ่งเน้นการยกเลิกอุปสรรคทางการค้าที่เป็นข้อจำกัดในการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดในการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Limitation to National Treatment)³ โดยรูปแบบการให้บริการข้างต้นจะเห็นว่า การค้าและบริการไม่ได้เกี่ยวข้องแค่การลงทุนในต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศภายใต้ “รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (presence of natural persons)” ซึ่งสิงคโปร์ได้มีการกำหนดขอบเขตของผู้ที่สามารถเคลื่อนย้ายเป็นการชั่วคราวได้จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) บุคลากรที่สำคัญ (key personnel) 2) บัณฑิตฝึกงาน (graduate trainees) และ 3) ตัวแทนธุรกิจผู้ให้บริการ (business service sellers)

ทั้งนี้ ในการเปิดตลาดการค้าจะมีกลไกที่เรียกว่า “ตารางข้อผูกพัน (Schedule of Commitment)” ที่ภาคีทั้งสองฝ่ายจะต้องเจรจาในการเลือกใช้นโยบายกำหนดรูปแบบการจัดทำข้อผูกพันการเปิดตลาดระหว่าง Positive list approach หรือ Negative list approach⁴ โดยสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ตกลงที่จะเลือกใช้นโยบายการเปิดเสรีในรูปแบบ Positive list approach (European Parliament, 2018) ที่เปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายระบุสาขาที่ต้องการเปิดเสรีพร้อมทั้งมีผลผูกพันในสาขาที่ระบุไว้ นอกจากนี้ การยื่นข้อผูกพันการเปิดตลาดในสาขาบริการต่าง ๆ จะต้องระบุระดับการผูกพันการเปิดตลาดไว้ด้วย ได้แก่ เปิดเสรีแบบไม่มีข้อจำกัด (None)⁵ ผูกพันแบบมีเงื่อนไข (Commitment with limitation)⁶ และไม่ผูกพัน (Unbound)⁷ ทั้งนี้ สำหรับการเปิดตลาดการค้าและบริการของสหภาพยุโรปและสิงคโปร์ภายใต้ข้อผูกพันด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน (รูปแบบที่ 4) สามารถจำแนกตามสาขาบริการได้ดังนี้

³ หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment: NT) คือ ภาคีจะต้องปฏิบัติกับผู้ประกอบธุรกิจบริการของประเทศอีกฝ่ายไม่น้อยกว่าผู้ประกอบการของประเทศตนเองที่ได้รับ ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดที่ระบุไว้ในตารางข้อผูกพัน

⁴ Positive list approach คือ การระบุสาขาหรือกิจกรรมที่จะผูกพัน และ Negative list approach คือ การระบุสาขาหรือกิจกรรมที่จะยกเว้นไม่ผูกพัน

⁵ เปิดเสรีแบบไม่มีข้อจำกัด (None) คือ การผูกพันที่แต่ละภาคีให้การรับรองว่าการค้าและบริการในรูปแบบนั้น ๆ ปราศจากข้อจำกัดใด ๆ ที่กีดกันการเข้าสู่ตลาดหรือเลือกปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการต่างชาติดังกับผู้ประกอบการในชาติ ยกเว้นข้อจำกัดที่ระบุไว้ในข้อจำกัดแนวนอน (Horizontal Limitations) เช่น การถือหุ้นของต่างชาติจะต้องไม่เกินร้อยละ 49 ของทุนจดทะเบียนและจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติต้องไม่เกินกึ่งหนึ่งของผู้ถือหุ้นทั้งหมด เป็นต้น

⁶ ผูกพันแบบมีเงื่อนไข (Commitment with limitation) คือ การที่แต่ละภาคีให้ข้อผูกพันที่จะเปิดตลาดบริการแล้ว แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ โดยแต่ละภาคีจะระบุรายละเอียดไว้ในตาราง

⁷ ไม่ผูกพัน (Unbound) คือ การที่ภาคียังไม่พร้อมที่จะเปิดเสรีตลาดบริการ

ตารางที่ 2 การเปิดตลาดการค้าและบริการจำแนกตามสาขาบริการภายใต้รูปแบบที่ 4 ของ FTA สหภาพยุโรป - สิงคโปร์

การเปิดตลาดการค้าและบริการของสิงคโปร์ ที่ให้กับสหภาพยุโรป	
สาขา	รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา
1) ขนส่งทางทะเล	ไม่ผูกพัน
2) ขนส่งทางบก	
3) บริการท่องเที่ยว เช่น นำเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร	
4) บริการด้านสุขภาพและด้านสังคม	
5) บริการด้านการศึกษา	
6) บริการก่อสร้าง	
7) บริการประกัน	
8) บริการจัดจำหน่ายค้าส่ง ค้าปลีก	
9) บริการโทรคมนาคม	
10) บริการไปรษณีย์	
11) บริการการเงิน	สิงคโปร์กำหนดคนส่วนใหญ่ในบอร์ดบริหารของธนาคารสหภาพยุโรป เป็นชาวสิงคโปร์หรือผู้อยู่อาศัยถาวร
12) บริการทางธุรกิจหรือบริการวิชาชีพ	ไม่ผูกพัน ยกเว้น การบริการทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิงคโปร์

การเปิดตลาดการค้าและบริการของสหภาพยุโรป ที่ให้กับสิงคโปร์	
สาขา	รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา
1) ขนส่งทางทะเล	- สหภาพยุโรปมีเงื่อนไขสัญชาติสำหรับลูกเรือ - การเคลื่อนย้ายแรงงานอื่น ๆ เป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศในสหภาพยุโรป
2) การขนส่งทางบก (ขนส่งผู้โดยสาร)	การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศในสหภาพยุโรป
3) การขนส่งทางบก (ขนส่งสินค้า)	
4) ธนาคาร	
5) บริการโทรคมนาคม	ไม่มีในตารางข้อผูกพัน
6) บริการไปรษณีย์	
7) ประกันภัย	การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศในสหภาพยุโรป หากประเทศใดไม่ได้ระบุอยู่ในข้อตกลงถือว่าผูกพันโดยไม่มีข้อจำกัด
8) บริการวิชาชีพกฎหมาย	
9) บริการวิชาชีพบัญชี	
10) บริการวิชาชีพผู้ตรวจสอบบัญชี	
11) บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม การออกแบบผังเมือง และภูมิสถาปัตยกรรม	
12) การค้าและกระจายสินค้า	
13) โรงแรม ร้านอาหาร	
14) สปา (สุขภาพ บริการสุขภาพและสังคม)	

การเปิดตลาดการค้าและบริการของสหภาพยุโรป ที่ให้กับสิงคโปร์	
สาขา	รูปแบบที่ 4 การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา
15) ธุรกิจนำเที่ยว	บัลแกเรีย ไชปรัส สเปน ฝรั่งเศส กรีซ โครเอเชีย ฮังการี อิตาลี ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ โปรตุเกส สโลวาเกีย มีเงื่อนไขสัญชาติ
16) สปา (ไม่ใช่สุขภาพ)	สหภาพยุโรปมีเงื่อนไขเรื่องสัญชาติสำหรับผู้เชี่ยวชาญ และบัณฑิตฝึกงาน
17) บริการเกี่ยวกับการประชุม	สโลวีเนีย มีเงื่อนไขสัญชาติ
18) บริการก่อสร้าง	บัลแกเรียกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติต้องมี ประสบการณ์ในด้านการก่อสร้างอย่างน้อย 2 ปี

ที่มา: สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา, 2563

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่าการเปิดตลาดการค้าและบริการภายใต้รูปแบบที่ 4 สิงคโปร์ยังไม่เปิดกว้างในบางสาขาอาจเนื่องมาจากความไม่พร้อมในบางประการ เช่น การเปิดเสรีในบางสาขาขัดต่อกฎหมายภายในประเทศที่ไม่อนุญาตให้คนต่างชาติทำงานบางอาชีพที่สงวนไว้ให้คนในชาติเท่านั้น เป็นต้น ขณะที่สหภาพยุโรปมีการเปิดตลาดในหลายสาขามากกว่าสิงคโปร์ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละประเทศในสหภาพยุโรป เช่น สัญชาติ ประสบการณ์การทำงาน ฯลฯ ตามประเภทของบุคลากรที่เคลื่อนย้าย

4. บทสรุปการถอดบทเรียนกรณีศึกษาของสิงคโปร์ (lesson learned from a case study) และข้อเสนอแนะ

แม้ว่าแนวทางของสหภาพยุโรปในการเจรจาจัดทำข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าอย่างสิงคโปร์ไม่ได้แตกต่างจากที่เคยทำข้อตกลงฯ กับเกาหลีใต้มากนัก ประกอบกับทิศทางความร่วมมือจะเป็นไปได้ด้วยดี และสหภาพยุโรปไม่มีข้อเรียกร้องใด ๆ ต่อการดำเนินการของสิงคโปร์ภายใต้ข้อบท TSD ถึงแม้ว่าสิงคโปร์จะยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาพื้นฐาน ILO ถึงสามฉบับก็ตาม ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในบริบทของประเทศไทย นอกจากภารกิจของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบหลักภายใต้ข้อบท TSD ที่ควรมีการพิจารณาการให้สัตยาบันอนุสัญญา ILO ฉบับที่เหลืออยู่นั้น การเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศไทยยังมีข้อขัดแย้งด้วยเรื่องการค้าและบริการ “รูปแบบที่ 4 การให้บริการบุคคลธรรมดา” ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศในสาขาต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนว่าการเปิดตลาดรับการลงทุนจากต่างชาติ จะมาพร้อมกับแรงงานทักษะฝีมือ ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับการลงทุน ซึ่งถือเป็นโอกาสที่แรงงานไทยจะได้พัฒนาทักษะความรู้ด้านนวัตกรรมจากนักลงทุนต่างชาติ และยังช่วยให้แรงงานไทยทักษะสูงที่เป็นที่ต้องการของตลาดสหภาพยุโรปสามารถหางานทำในประเทศที่ได้ค่าตอบแทนสูง อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปทำงานต่างประเทศก็อาจส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจไทย หากแรงงานทักษะสูงที่ออกไปเป็นสาขาที่ประเทศไทยขาดแคลน ดังนั้น กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ในฐานะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว จำเป็นต้องพิจารณาถึงแนวโน้มตลาดแรงงานทั้งไทยและสหภาพยุโรป รวมถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เพื่อวางแผนกำลังคนของประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางและความต้องการของตลาดแรงงานทั้งไทยและสหภาพยุโรปภายหลังจากที่ข้อตกลงการค้าเสรีฯ มีผลบังคับใช้ ซึ่งจะเป็นการเอื้อผลประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2563). โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป. <https://www.dtn.go.th/th/content/category/detail/id/838/iid/3848>
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2565). FTA ไทย-สหภาพยุโรป (ความเป็นมา/การดำเนินการ) สิงหาคม 2565. <https://www.dtn.go.th/th/content/category/detail/id/1306/cid/838/iid/10981>
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. (2566). ONE Pass บัตรอนุญาตทำงานใหม่ของสิงคโปร์ เสริมศักยภาพในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ. <https://thaibizsingapore.com/news/%E0%B8%81/directions/singapore-one-pass-new-elite-visa/>
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทย สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์. (n.d.). ความตกลงการค้าเสรี (FTA) สิงคโปร์. <https://thaibizsingapore.com/singapore/policies/fta/>
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์. (2562). ติดตามความตกลง FTA อียู-สิงคโปร์ มีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 2562 ที่ผ่านมา. <https://globthailand.com/belgium-28112019/>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2547). โครงการจัดทำยุทธศาสตร์และแนวทางในการเตรียมความพร้อมของภาคอุตสาหกรรมไทยอันเนื่องมาจากการเจรจา WTO รอบใหม่ที่กรุงโตโฮ. <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2012/11/a115.pdf>
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา. (2563). โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำความตกลงการค้าเสรีไทย-สหภาพยุโรป. <https://www.dtn.go.th/th/content/categories/detail/id/28/cid/838/iid/3848>
- สำนักกฎหมายต่างประเทศ. (2557). Asean Experience. <https://lawforasean.krisdika.go.th/File/files/1532033233.2101823ede4650ec964991d02cb79af3.pdf>
- อนัส อาลีมะสะ. (2563). รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “FTAs from A to Z”. <https://europetouch.mfa.go.th/th/content/113528>
- European Commission. (n.d.). EU-Singapore Free Trade Agreement. <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-singapore-free-trade-agreement>
- European Parliament. (2018). Free Trade Agreement between the EU and the Republic of Singapore – Analysis. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603864/EXPO_STU\(2018\)603864_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/603864/EXPO_STU(2018)603864_EN.pdf)
- European Commission. (n.d.). Singapore. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/singapore_en
- European Commission. (n.d.). The EU-Singapore agreement explained. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/singapore/eu-singapore-agreements/agreement-explained_en
- European Commission. (n.d.). 1st meeting - November 2020 - Joint statement. <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/89907992-5098-4ab9-a7cd-e58366796a98/details>
- European Commission. (n.d.). 2nd meeting - Joint Statement – 22 March 2023. <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/43d9eb74-a1c9-4ec7-8092-744b60385873/details>
- European Commission. (n.d.). The General Agreement on Trade in Services (GATS). <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/general-agreement-trade-services-gats>

